

ТИЖНЕВИК - REVUE HEVDOMADAIRE - ТРИБУНА UKRAINIENNE

Число 24 (478) Рік вид. XI. 16 червня 1935 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 16 червня 1935 року.

Недавно в Празі чеській відбулося українське свято, значіння якого виходить далеко по-за межі однієї країни. Урочистою академією відсвятковано десятиліття Музею Визвольної Боротьби України.

На наше покоління безпосередніх учасників війни за українську державність, що їм припала висока честь її одновлення, спадає разом з тим і великий обов'язок зберегти для наступних поколінь живою традицію відновленої української державности, традицію героїчної збройної боротьби за визволення й самостійність. І найкраще то було зробити, подбавши про збереження кожної найдрібнішої пам'ятки цих величних і трагічних часів, що позначають собою не тільки перелом у житті нашого народу, що по віках поневолення прокинувся до незалежного життя, але разом з тим проказують нації шлях до її ліпшого майбутнього.

Великому ділу початок поклали десять год тому на чужині ініціатори Товариства Музею Визвольної Боротьби України. Десять літ праці, упертої, мозольної і неперестанної, дали свої наслідки: зібрано великі колекції з нашого недавнього минулого, багато зроблено для їх упорядкування, жертвами зібрано сотні тисяч чеських корон на будову власного дому, для якого здобуто терен завдяки ласкавій увазі міста Праги.

Тільки збудовання власного дому, спеціально для Музею визначеного, дасть змогу впорядкувати нечисленні скарби, в ньому зібрані, і зробити їх приступними для наукового досліду.

Десятиліття Музею Визвольної Боротьби пройшло під знаком

цього чергового і невідкладного завдання: мати свій власний будинок.

Нелегко його здійснити в умовах еміграції, але здійснити конче треба, і те, що вже зроблено і як зроблено,— дає гарантію, що справа буде доведено до щасливого кінця.

Коло цього діла об'єдналися представники різних українських земель. Перший голова Ради Товариства славнозвісний учений український академик І. Горбачевський — галичанин. Теперішній, так само відомий наш учений, академик С. Смаль-Стоцький — тісно зв'язав свою ріжноманітну діяльність з Зеленою Буковиною. А поруч з цими високоавторитетними іменами стоїть ім'я директора Музею, душі його, проф. Д. Антоновича — наддніпрянця.

Рада Товариства — професори А. Яковлів, д-р А. Артимович, Б. Мартос, С. Сірополко, Ф. Слюсаренко, Д. Дорошенко, О. Мицюк і пан Є. Вировий — об'єднує в собі визначних учених та громадських діячів, людей з різних частин нашої землі, людей різних поглядів, які служать одному спільному ділу. І це являється гарантією повної безсторонности і строгої науковости в діяльності Музею.

А той факт, що жертви на Музей надходять з усіх українських земель, з наших колоній в Америці і Азії, що на цю благородну мету знайшлися щедрі меценати за морем — доволі пригадати дари К. Лисюка і Я. Макогона — і на неї-ж звідусіль складає своєю тяжкою працею зароблені шеляги розкидана світами наша еміграція, щоб прийти до висновку, що повсюди, де чути українське слово, розуміють потребу й вагу Музею Визвольної Боротьби України.

Музей Визвольної Боротьби України,— так само як і Українська Бібліотека ім. С. Петлюри, заснована те-ж ініціативою української еміграції, — це установа загально-національна, і підтримати її обов'язок кожного нашого громадянина і на рідній землі, і в розсіянні сущого.

І ми певні, що той обов'язок перед нашим минулим і перед нашим майбутнім українська нація виконає.

Пам'ятайте про Музей Визвольної Боротьби України!

Бібліотечна справа на совітській Україні*)

Бібліотеки на совітській Україні, незалежно від їх характеру та контингенту читачів, мають своїм завданням бути джерелом комуністичної освіти й соціальної культури. Це основне завдання бібліотек тяжить тако-ж і на дитячих бібліотеках, бо вони мають виховувати в дитині класову свідомість та майбутнього комуніста, члена нового соціалістичного суспільства.

Ото-ж не диво, що Український Науково-Дослідчий Інститут Педагогіки у Харькові прийшов до думки, що дитяча література є зовсім зайва, бо не вік читача, а лише його розвиток може бути єдиною ознакою для добору відповідної йому літератури. Так дійшли большевицькі педагоги в ігноруванні особливостей дитячої психіки до повного абсурду. Як відомо, большевицька влада повела гостру боротьбу проти казки, як матеріалу дитячого читання, з тих міркувань, що казка «не рахується з дійсним світом та його законами, а, навпаки, утворює особливий «ідеальний» світ», а це, мовляв, утруднює дитині розуміння тої дійсності, в оточенні якої вона перебуває. Лише останнім часом сама большевицька влада відчула, що вже занадто далеко зайшла в своїх вимогах що-до дитячої літератури, а тому вирішила здати де-які позиції: казка знову здобула собі місце в дитячих бібліотеках, дореволюційна класична література набуває право доступу до дитячих бібліотек, але те й друге має подаватися дітям у препарованому вигляді, бо большевицька влада й надалі стоїть на тій засаді, що дитяча книжка має виховувати «соціалістичне відношення до праці, до громадської власності і трудового колективу».

До революції 1917 року на Україні майже не було спеціальних дитячих бібліотек, — діти користувалися шкільними бібліотеками, почасти прилюдними бібліотеками, що заводили у себе спеціальний дитячий відділ. Од 1917 року помічаємо значний зріст спеціально дитячих бібліотек, особливо по великих містах. Так, наприклад, в Києві року 1930 налічувалося 16 дитячих бібліотек, тоді як до 1917 р. там була лише одна спеціально дитяча бібліотека.

Для обслуговування потреб дорослих читачів у книзі є де-кільки типів бібліотек — бібліотеки професійних спілок, «політосвітні» бібліотеки, себ-то бібліотеки установ політичної освіти, наукові бібліотеки, центральні державні бібліотеки, серед яких перше місце займає Всенародня Бібліотека України.

Бібліотеки професійних спілок обслуговують робітників певної професії та членів їхньої родини. До цього-ж типу бібліотек можна віднести фабрично-заводські клубні бібліотеки. Подати загальну кількість бібліотек професійних спілок та фабрично-заводських клуб-

*) Цей огляд проф. Ст. Сірополка, написаний ним на прохання Ради Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі в зв'язку з недавнім бібліотечним з'їздом у Мадриді, має з'явитися французькою мовою в окремому виданні, присвяченому нашим бібліотекам, що його готується до друку.

них бібліотек не представляється можливим за відсутністю певних статистичних даних.

За даними анкети, яку перевів р. 1927 Український Науково-Дослідчий Інститут Книгознавства у Києві, в 227 бібліотеках професійних спілок налічувалося 620.767 томів. З 555.060 книжок, розподілених за мовою, українських було лише 12,5 відс., тоді як російських — 85,5 відс. «Політосвітні» бібліотеки призначені обслуговувати широкі верстви населення по містах і селах.

Зріст числа «політосвітніх» бібліотек та читачів у них, а також книжкового майна цих бібліотек за останні роки йшов у такій послідовності:

	1927 р.	1928-29 р.	1932-33 р.
Кількість бібліотек	6.923	9.386	11.262
Кількість читачів	1.231.479	1.350.590	2.044.325
Кількість книжок	?	5.831.000	21.839.000

Як бачимо з вище наведених даних, в р. 1932-33 в порівнянні з 1927 р. (себ-то за п'ять років) кількість «політосвітніх» бібліотек збільшилася на 4.339, але все-ж загальна кількість їх є недостатня, як що взяти на увагу, що на совітській Україні налічується 40 тисяч селищ. Ото-ж виходить, що «політосвітня» бібліотека обслуговує чотири селища. Читачів на бібліотеку пересічно припадає 120; кожна бібліотека має пересічно 1940 книжок.

Що-до книжкового фонду, то треба мати на увазі, що складається він у значній мірі з невеличких брошур агітаційного характеру, а тому зрозуміло, що своєю якістю мало відповідає інтересам читачів, внаслідок чого, як свідчить орган народнього комісаріату освіти *), книжки стоять на полицях і не-використовуються.

«Політосвітні» бібліотеки не можуть похвалитися успішною діяльністю ще з тої причини, що бібліотекарі в більшості своїй не мають фахової підготовки та мало прив'язані до своєї праці, бо вона оплачується значно менше, ніж праця вчителя в трудовій школі. Тому не диво, що бібліотекарі стараються за всяку ціну перейти на іншу працю, що краще оплачується. Ось яскраві ілюстрації: «Протягом останніх місяців по Одеській області залишило роботу по-над 75 бібліотекарів, з них де-хто має 10-12-річний стаж біброботи (бібліотечної роботи. С.). Окремі міста (Миколаїв, Херсон) стоять перед загрозою того, що можуть залишитися зовсім без кваліфікованих кадрів, — масовий перехід бібліотекарів на інші роботи» **).

Наукові бібліотеки — це бібліотеки, що знаходяться при високих школах та при різних наукових установах. Майже всі ці бібліотеки існували вже перед революцією, — змінилися лише назви шкіл і установ, при яких були ці бібліотеки.

*) Н. У ц е х і в с ь к а. «Чергові завдання бібліотечної роботи». «Шлях освіти», ч. 11-12, 1930 р. Див. стор. 46.

**) А. О х р и м е н к о «Початок великої справи». «Комуністична Освіта», ч. 3, 1933 р. Див. стор. 63.

Серед державних бібліотек, як уже згадано, перше місце займає Всенародня Бібліотека України, що повстала в Києві ще до окупації України більшовиками, а саме 15 жовтня 1918 року, під назвою— Національна Бібліотека.

Всенародня бібліотека України вже в жовтні 1929 року налічувала поверх 2-х мільйонів книжок та по-над 1 мільйон одиниць газет. Всенародня Бібліотека України скупчила у себе книжкові скарби приватних бібліотек і тим врятувала їх від загину в часи революції та війни на Україні.

Крім Всенародньої Бібліотеки України є ще одинадцять державних бібліотек, а саме: 1) Київська Центральна Робітничка ім. ВКП (б), 2) Центральна Єврейська Державна — у Києві, 3) Польська Центральна Державна — у Києві, 4) Харківська Державна Центральна ім. Короленка, 5) Харківська Центральна Сільсько-Господарська, 6) Харківська Центральна Наукова, 7) Одеська Державна Публічна, 8) Одеська Центральна Наукова, 9) Катеринославська Державна ім. Жовтневої Революції, 10) Херсонська Центральна та 11) Миколаївська Центральна Дитяча Бібліотека.

Наприкінці слід указати, що науковим розробленням питань з бібліотекознавства та бібліографії займалися до недавня такі установи: Український Науково-Дослідчий Інститут Книгознавства у Києві, Всенародня Бібліотека України та Бібліографічна Комісія Всеукраїнської Академії Наук у Києві. Але від року 1930 більшовицька влада повела гостру атаку проти цих установ під замітом виявлення ними «націоналістичного ухилу» в своїй діяльності. Тоді-ж таки розпочато так звану реорганізацію Українського Науково-дослідного Інституту Книгознавства (є приватні відомості, що недавно його цілковито зліквідовано) та Всенародньої Бібліотеки України, усунено де-кого з керманців бібліотечно-бібліографічних установ та переведено основну чистку працівників цих установ. Але, видно, всі ці заходи не дали бажаних наслідків, бо ось в ч. 2 «Більшовик України» за 1934 р. *) знову знаходимо розпучливий голос про те, що на бібліографічному фронті викрито націоналістичний прорив.

Цей прорив вбачається в тому, що абетковий каталог Всенародньої Бібліотеки України містить в собі картки на твори українських «контр-революціонерів» та що у бібліографічних оглядах подаються відомості про українознавчу літературу по-за межами Союзу Східно-Східних Соціалістичних Республік.

Очевидно, єдиний засіб знищити «націоналістичну настанову» в бібліографічних працях — це наказати бібліографам совітської України забути про існування української літератури, публіцистики та науки перед жовтневою революцією та про існування всієї літератури на українських землях і колоніях по-за межами совітської України.

*) Диви статтю С. Якубовського — «Проти контр-революційних націоналістичних настанов у бібліографічних працях ВУАН».

На основі поданих тут даних про бібліотечну справу на сов. Україні можна прийти до таких висновків:

1) Дитячі бібліотеки комплектуються літературою, що не відповідає особливостям дитячої психіки;

2) Бібліотечна мережа є недостатня в порівнянні з мережею селищ на сов. Україні;

3) Бібліотеки, що призначені обслуговувати широкі верстви населення, посідають книжковий фонд, який своїм змістом не задовольняє інтересів читачів;

4) Бібліотеки совітської України через підпорядкування їх інтересам комунізму втрачають в значній мірі значіння суто-культурного чинника.

Ст. Сіропольо.

Роковини смерти св. пам. Сим. Петлюри

У Франції.

П а р и ж . В річницю смерти С. Петлюри в суботу, 25 травня с. р., на його могилу було покладено хрест із живих білих квітів од імени пані Ольги Петлюрової з дочкою. Завжди прекрасний, цього року цей хрест був надзвичайно гарний і брав у себе очі своєю простою красою. В ногах могили того-ж дня, як ми вже відмічали, було покладено гилку од редакції «Тризуба» ближчими співробітниками.

Крім того, принесли квіти окремі особи. Між ними було покладено в'язку глоду в квітах із лісу Монморансі. Всю плиту було вкрито живими квітами.

Другого дня, в неділю, на могилу іменем Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції поклала вінок президія з'їзду — голова п. Єремійв, заступник п. Вержбицький і секретарь п. Левицький — в присутності Генеральної Ради, Контрольної Комісії і всіх членів з'їзду.

К а н и . 26 травня с.р. відбулася в Канах академія пам'яті С. Петлюри. Влаштовано її було місцевою Українською Громадою.

Салю було прикрашено національними прапорами та портретами — С. Петлюри й його заступника Андрія Лівницького. По вступнім слові голови Громади, доповідь на тему «Вождь українського народу С. Петлюра й попередні вожді України — Хмельницький, Дорошенко, Мазепа» виголосив п. Г. Довженко. Докладчик провів ту думку, що тільки С. Петлюра до кінця виразно й гостро поставив питання повної самостійності України та цілком одкинув яке б не було «братнє співжиття» із сусідами, і що українське громадянство

Що зробили ви цього року для Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі?

Вінок на могилу С. Петлюри од з'їзду Союзу У. Е. О. у Франції.

мусить собі твердо усвідомити цю істину, бо без державної незалежності українська нація все буде лише погноєм на чужому національно-політичному полі. Докладчик зазначив тако-ж, що ліпший спосіб ушанувати пам'ять С. Петлюри — це продовжувати його вперту працю над політичною організацією українського народу та всебічною підготовкою його до близької нсвої рішучої боротьби за свою державність.

Аудиторія нагородила докладчика рясними оплесками.

Того-ж самого дня зрана відслужено було службу Божу, а по ній урочисту панахиду за спокій душі С. Петлюри за участі церковного хору.

У Польщі.

В а р ш а в а . 2 червня відбулася у Варшаві академія св. пам'яті С. Петлюри, влаштована заходами Головної Управи Українського Центрального Комітету в Польщі.

Академію було відкрито вступним словом голови УЦК п. М. Ковальського, після чого з доповіддю на відповідну тему виступив інж. С. Білодуб. В концертній частині, що слідувала за тим, взяли участь: пані О. Бурбелло, пані Т. Нол'є, п. д-р Тисяк та Український Національний Хор ім. М. Лисенка, що існує при Головній Управі УЦК.

П. С. Білодуб у своїй змістовній доповіді торкнувся заповіту

С. Петлюри українській еміграції, що впливає з його поглядів на ролю та завдання нашої еміграції. Доповідь свою п. Білодуб закінчив думкою, що для нас найліпшою формою вшанування пам'яті С. Петлюри була б змога дати позитивну відповідь на питання: «Чи ми готові довершити недовершений чин державного визволення України?»

Б і л о в і ж ж а . 26 травня відбулася тут академія пам'яті С. Петлюри, влаштована заходами місцевого відділу УЦК. Доповідь, присвячену пам'яті С. Петлюри, виголосив голова відділу п. Т. МIRONENKO, після якої пам'ять покійного вождя було вшановано вставанням з місць і хвилиною мовчання. На закінчення зібрання було всіма присутніми заспівано «Ще не вмерла Україна». Діти членів відділу вбрані були в українські убрання, що надавало святу більше національного характеру.

Н а Д а л е к о м у С х о д і .

Українські національні організації м. Харбіна в дев'яту річницю трагічної смерті Головного Отамана Симона Петлюри влаштували в суботу, 25 травня, в салі Українського Національного Дому панахиду, а по ній жалібну академію, присвячену пам'яті українського національного героя.

Н а о к е а н і .

«Компача» серед океану. Доїзджаємо до Африки. Їде нас два українці із Франції і ще багато із Галичини і Волині. Їдемо до Аргентини, Парагваю і Бразилії. Ми із ними добре познайомилися і вони нам розказували всякі чутки, які вони чули; одна жінка із Волині плакала, розказуючи, що її сестра на совітській Україні під большевиками і пише, що там люде вмірають з голоду і каже, що є такі, що поїли своїх дітей. Ті, що з Галичини тако-ж розказують, що дуже притісняють і великі податки, то ми й їдемо у світ за море.

25 травня я побалакав із земляками, щоб улаштувати свято дев'ятої річниці смерті Головного Отамана Військ УНР, то всі згодились. Мене попросили написати реферат.

Всі ми зібралися в салі, де обідають, я відкрив святочні збори, і мене одноголосно обрали на голову. Я всім подякував, як чоловікам, так і жінкам та дітям, що зібралися серед бурхливого океану вшанувати пам'ять провідника українського народу; може, як би він був живий, то ми сиділи б спокійно дома на Україні. Попросив я всіх, щоб встали й хвилиною мовчання віддали пошану Головному Отаманові. Майже всі жінки плакали, а потім усі заспівали гімн український і «Ми, гайдамаки».

Коли ви ще не еклили своєї пожертви на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі, — зробіть це тепер: ще не пізно.

Потім було прочитано реферат про Пана Головного Отамана — хто він і як його було забито і коли і який був суд. Я не міг удержатися від плачу салі, то й сам заплакав. Потім ми співали багато українських пісень.

Було багато італійців і іспанців, яким один український студент розказав, що значить наше зібрання. Всі вони тоді стискали нам руки й співчували нам.

Всі земляки мене просили, щоб я про все написав до «Тризубу», щоб усі українці знали, що ми шануємо нашого провідника і під час подорожі, серед океану.

П. Бобровник.

«Про політичний терор і його причини»

Меморандум Українського Товариства Прихильників Ліги Націй, поданий на XIX Асамблеї Унії Товариств для Ліги Націй в Брюсселі 9 червня с. р.

На протязі останніх років політичний терор так посилюється, що цілком зрозуміло, це питання притягло увагу різних урядових кол, а Франція внесла до Ліги Націй проєкт заключення міжнародного трактату про репресію злочинів, докраних з ціллю політичного терору. Огидний Марсельський атентат був прямою причиною появи цього проєкту, який установлює загального порядку заходи боротьби проти цієї пошести, що загрожує мирові на світі.

Коли терор є дуже небезпечною річчю у внутрішньому житті кожної країни, то він стає страшнішим тоді, коли виходить по-за межі держави, коли він стає засобом боротьби по-між народами.

Цілком зрозуміло, що треба вживати заходів для подавлення терору, але їх одних зовсім не досить. Часом навіть суворе засудження якогось терориста кінчається його уславленням, що утворює лише небезпечне схвильовання. Щоб боротися рішуче з терором, потрібно вивчити також і політичні і соціальні причини цього явища та засоби більш загального порядку для його поборення.

Терор, що виявляється в актах, докраних окремими особами чи організованих таємними товариствами, має часто свої коріння в методах правління, в загальній нездоровій атмосфері, од якої страждає цілий світ.

Зусилля Ліги Націй і урядів направлені на усталення миру. Привид війни вітає над людством і погрожує новими і страшними нещастями. Ця погроза походить не лише з факту озброєння тої чи іншої держави, а має глибокою причиною те невдоволення, що панує в цілому світі, і що й викликає політичне знервування в різних країнах. Ця погроза виявляється сьогодні в актах терору і може завтра виявитися ще в тяжких формах. Так, вивчаючи причини терору, ми вивчаємо водночас і деякі дуже важливі питання для усталення миру.

Існування уряду, що спірається виключно на терорі, як на засобі правління, і уряду, що проповідує вигоди такої системи у цілому світі, складає безперечно одну з причин тероризму і хворобливості у світі. «Не думайте, що ми зможемо мати перемогу без ужитку нещадного терору», — говорив Ленін Троцькому («Ленін» Троцького ст. 74-75). Цей самий Ленін (що ставив своїм завданням знищення «варварства», себ-то буржуазії) вірив, що «зовсім не погано боротися проти варварства варварськими методами» («Повні твори Леніна». Том XVI, ст. 7.) — «Револьюцію не роблять у білих рукавичках», — сказав Сталін (протокол XIV

з'їзду ВКПб), і знаний начальник че-ка додає, що його «єдине бажання — це бути нешадним».

Можна продовжити безконечно ці витяги, але сама совіська практика підтверджує, з якою жорстокістю й упертістю ці ідеї прикладаються в ССРСР. Всім відомо, в якій мірі ця система була практикована за перших років існування совіського союзу, коли останній завойовував народи, що відокремилися в 1917 р. від Росії, та поборював білий рух російських генералів.

В ті часи че-ка розстрілювала що-дня свої жертви сотнями й тисячами. «У порядку червоного терору» — розстрілі, як міра найвищого покарання, був практикований загально без жадного суду. Жертви, що їх розстрілювано негайно-ж, арештовувалися навмання. Але в ті часи совіські керівники пояснювали ці жорстокості «необхідностями горожанської війни». Одначе в роки, коли совіський режим уже усталився і коли було зломлено опір армій поневолених народів та білих генералів, терор не було припинено. Навпаки, він уживався й далі, як добре усталена система правління. Населення зостається під постійною загрозою примінення найсуворіших мір за найменшу критику режиму, за найменший спротив введеному в життя совіської системи, ба навіть часом і за «брак ентузіазму». Бо-ж совіських громадян висилають чи розстрілюють без суду, а лише силою звичайного адміністративного розпорядження.

Так, в 1930 році на Україні, під час великого процесу 45 культурних діячів (процес СВУ), усіх обвинувачених, на чолі з академиком Сергієм Єфремовим, було засуджено на суворі кари від 3 до 10 років ув'язнення, тоді, як більше двох тисяч прихильників цих 45 обвинувачених було розстріляно без суду!

Терор діяв в ССРСР і зокрема на Україні та в Туркестані в 1930-1932 р. р. в часи запровадження примусової колективізації по селах. Селянство, що не хотіло віддавати до комуни свою худобу, противлючися цій новій системі господарювання, організувало дуже сильний спротив. Совіський уряд проголосив справжню війну селянам і багато сотень тисяч українських селян було заслано в льодові райони Північної Росії.

Одночасно велику кількість селян, що противилися колективізації, було розстріляно на місці. Голод на Україні в роках 1932-1934, що вирвав в країні кілька мільйонів люду, був не тільки наслідком диhoї системи господарювання та злочинного недбальства совіської влади, але й свого роду мірою репресії проти України, яка постійно готова повстати проти окупаційного режиму.

У 1934 році убийство Кірова комуністом з опозиції, Ніколаєвим, викликало поновне збільшення терору в ССРСР. Зараз же після вбивства більше як сотню люду, арештованих в різних частинах ССРСР, було розстріляно без суду і навіть без обвинувачення в тому, що вони мали які-будь стосунки з убивцею. Процес останнього мав місце лише через місяць після цих розстрілів. Ці факти було стверджено цілою совіською пресою і офіційним агенством ССРСР — агенством ТАСС.

Коли ж буде зважено й той факт, що навіть по-за межами ССРСР існують розгалуження ППУ, що вже організували цілий ряд атентатів та викрадів політичних противників совітів, то стане зрозумілою система терору, що панує в самому ССРСР. Більшість імен жертв ППУ на чужині вже забуто або пройшла непомітною, але-ж усі пам'ятають, що Симона Петлюру та Ноя Рамішвілі вбито на вулицях Парижа особами, зв'язки яких з комуністичними організаціями більше, ніж певні. Так само і генерал Кутєпов, що таємниче зник у Парижі, безперечно є жертвою тої самої організації.

А хто-ж не знає, з якою зручністю совіський уряд переводить за допомогою Комінтерна комуністичну пропаганду в цілому світі? На протязі років проповідується повстання й терор проти режиму так зв. «капіталістичних» країн. Скільки атентатів було докрано в Європі (досить згадати Угоїцину та Болгарію), в Азії (Китай) та в колєніях.

Терор, якому надано совітським урядом форму системи, небезпечний сам по собі, але він стає ще більш небезпечним то у, що він входить у політичні звичаї навіть противників комунізму, які примушені його поборювати його-ж власною рукою. Атенат на Кірова, як і інші атенати, скеровані проти тисячів комуністів меншої ваги, є тому доказом.

Права людини й громадянина потоптані в СССР, на жаль, цю політику аподоблюють і в інших країнах.

Не будемо довго спинятися над цим питанням, бо те, що ми навели, доводить без сумніву, що жадна індивідуальна воля не можлива в країні терору. Але підкреслимо факт капітальної ваги:

Не тільки окремі особи, але й цілі народи позбавлені своїх прав, урочисто оголошених.

Нагадаємо тут долю українського народу, що нараховує більше 35 мільйонів душ, долю Грузії, Азербейджану, Північного Кавказу, Туркестану, Карелії, Білорусі і т. д. Всі ці народи визволилися у 1917 році, але їхні землі було згодом захоплено совітськими військами. Україна, Кавказ і Туркестан проте боряться за свою незалежність.

Для уникнення того, щоб ці народи, а зокрема їхня еліта не були доведені до крайности, треба дати їм можливість боротися за свою долю легальними способами, що може статися лише в ряцях Ліги Націй.

Визволення поневоленних народів є основою паціфікації цілого світу.

З другого боку, заходи міжнародного порядку, що гарантують права людини й громадянина, означені в резолюції Асамблеї Унії Т-в для Ліги Націй в Монтре у 1933 році, були б найкращим методом превентивної боротьби проти загального невдоволення й хворобливого стану та проти їхнього натурального висліду — терору.

Поруч з цими головними причинами терору не треба забувати й інші, не менш поважні. Економічна криза відбивається дуже болуче на мелодії інтелігенції всіх країн. Як-що тяжко для молодих людей знайти собі відповідне пристановище у якій будь професії, то треба сконстатувати, що молода інтелігенція, приналежна до національних меншостей, знаходиться у ще більш тяжкому стані. Вивчаючи умови існування української молоді в країнах середньої Європи, де існують українські меншості в поважній кількості, можемо сконстатувати, що майже всі кар'єри для цих молодих людей замкнені і ця молодь уявляє з себе дуженеспокійний елемент, нервовий і здатний до прийняття ріжних максималістичних ідей.

Поборюючи з великою енергією ці тенденції, українські політичні партії одностайно стверджують, що дуже трудно заспокоїти бурхливі ці настрої, поки ця молодь буде перебувати у стані безробіття.

Отож корисним буде звернути увагу Ліги Націй на стан мелодії тих країн, які мають національні меншості, як тако-ж і інтервенювати перед відповідними урядами.

Нарешті, післявоєнний неспокійний період викликав дуже численну політичну еміграцію. Політичні біженці читко вирізняються по-між собою в залежності від того, з яких країн вони походять та од того, з яких причин вони покинули свою батьківщину. Але теоретично можна одначе уявити, що в цих невдоволених колах знаходяться елементи екзальтовані. Щоб боротися з можливими незрівноваженими чинами цих елементів не досить впливів поміркованих елементів, як тако-ж не допоможуть і поліційні міри.

Треба дати біженцям можливість людського існування.

Ото-ж конче необхідним є узагальнення опіки над біженцями з боку Ліги Націй, а на полегшення їхнього юридичного та матеріального становища, такого тяжкого сьогодні, повинні звернути серйозно увагу органи Ліги Націй.

В додаток до цього меморандуму делегати Українського Товариства Прихильників Ліги Націй внесли тако-ж проект резолюції:

Суворо засуджуючи терор, як засіб політичної боротьби і підпіраючи французьку пропозицію, внесену 9 грудня 1934 року до Ради Ліги Націй в справі закінчення міжнародного трактату що-до репресії злочинів, dokonаних з метою політичного тероризму, — XVI-та Асамблея звертає увагу Ліги Націй на загальні причини терористичних актів, dokonаних окремими особами, чи організованих таємними товариствами,—

1) що де-які уряди самі подають приклад, систематично примінюючи терор, як засіб правління;

2) що права людини і громадянина в де-яких державах зовсім не забезпечені; подібний режим дуже часто штовхає громадян доконувати акти насильства, як в межах тої-ж держави, так і по-за межами її;

3) що право народів на самоопреділення, урочисто проголошене після війни, зовсім не є прикладним на Сході Європи і факт існування поневоленних народів утворює дуже небезпечну ситуацію для світового миру;

4) що світова економічна криза, яку в першу чергу відчувають боляче молоді покоління, особливо згубно відбивається на мелоді національних меншостей. Усі двері зачинено для цих молодих людей, що сприяє розвитку в їхніх колах екстремистських ідей;

5) що часом недопустиме становище як з погляду юридичного, так і матеріального численних емігрантів політичних може утворити дуже сприятливий терен для актів одчаю, скерованих проти представників того режиму, який панує в їхній країні.

Беручи під увагу зазначені вгорі причини міжнародного терору, Асамблея вирішує інтервенювати перед Лігою Націй, щоб

1) було вжито заходів міжнародного порядку, які б гарантували права людини і громадянина, означені в 1933 році під час XVII-ої Асамблеї в Монтре;

2) Ліга Націй стала на захист прав поневоленних народів, як то України, Грузії, всіх народів Кавказу, Туркестану та інших;

3) становище молоді інтелігенції, а зокрема, молодого покоління національних меншостей було спеціально розглядаю Лігою Націй і державами, де ці меншості живуть;

4) опіку над політичними емігрантами було узагальнено і щоб Ліга Націй зайнялася уважливіше регуляризацією їхнього юридичного та матеріального становища.

Незабаром має вийти в світ нова книжка видавництва «Меч»

Проф. А. Яковлів

Основи конституції Української Народньої Республіки

Ціна 3 фр. без пересилки. Замовляти в редакції «Тризуба».

Український Незалежний Театр у Парижі

під режисурою П. Шмалія

і за учаси пп. З. Горлевської, М. Підгурської та пп. П. Шмалія, С. Кононенка, С. Топольського, К. Миколайчука, В. Солоняра та М. Заверухи в суботу 22 червня с. р. в салі — 15, avenue Noche, Paris 17, метро Etoile повторить на жадання громадянства

Сватання на Гончарівці

оперетку на 3 дії Квітки - Основ'яненка.

По виставі балъ до ранку. Джаз-банд. Власний дешевий буфет. Ціни місць од 5 до 10 фр. Продаж квитків у касі театру від 4 год. дня в день вистави.

За пізніном — п:ні О. Г о р а ї н о в а . Декорації п. Л. Б а х т и н а . Початок точно о год. 8.30 увечері.

Хроніка

З життя укр. еміграції.

У Франції.

— 11-ий черговий з'їзд Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції 25-26 травня 1935 р. З'їзд було відкрито шануванням бл. п. Головного Отамана С. Петлюри промовою голови Генеральної Ради п. Шумицького, в якій було аналізовано тако-ж ідейний шлях Союзу і української еміграції. Потім мандатна комісія в складі: п. п. Никитюкової (Праж), Гербанівського й Пашина (Шалет) перевірила мандати делегатів на з'їзд і визнала, що мають право приймати участь на з'їзді: Громада в Парижі — 4 голоси (пп. Никитюкова, Бремів, Чехівський і Перебийніс), 6 голосів від Громади в Шалеті (п. п. Вержбицький, Пашин, Гербанівський і Левицький), 2 голоси від Громади в Оден-ле-Тіші (п. Винницький), 2 голоси від Громади в Греноблі (п. Токайло), 2 голоси від Громади в Ліоні (п. Гусак), 2 голоси від Громади в Крезю (п. Троян), 1 голос від Громади в Труа (п. Гнедашівський), 8 голосів членам Генеральної Ради і Генеральної Контрольної Комісії (п. п. Шумицькому, Никитюкові, Лотоцькому, Ковальському, Пашинові, Йосипишинові, Гербанівському і Вержбицькому). Разом 27 голосів при 18 делегатах. З'їзд затвердив доклад мандатної комісії і обрав президію: голова п. Бремів, заступник — п. Вержбицький і секретарь — п. Левицький.

Делі заслухано було привітання від різних осіб і установ. Потім перейдено до докладів з місць. В своїх докладах делегати змальовали як позитивні, так і

негативні сторони життя Громад. З позитивних явищ відмічалось побільшення зв'язків з чужинецькими організаціями й установами, відмічалось урегулювання взаємовідносин з філіями Товариства б. Вояків Армії УНР на місцях і т. ин.

Всі делегати скаржилися на брак культурних сил, відсутність щоденної української преси, на незадовольняючу кількість книжок, журналів і часописів, турбування що-до правного становища нашої еміграції у Франції, на помітне зниження матеріального добробуту Громад, слабкий зв'язок центру з периферією.

По докладам з місць переходять до докладів Генеральної Ради і Ген. Контрольної Комісії. Голова Ген. Ради робить доклад про Головну Еміграційну Раду й характеризує працю Ген. Ради і Союзу. Секретарь доповів про працю секретаріату. З доповіді скарбника з'їзд довідується, що готівкою в скарбниці Ген. Ради є 1489 фран. 15 сант.

На цьому і закінчився перший день праці з'їзду.

Увечері учасники з'їзду були на академії-концерті пам'яті бл. пам. Головного Отамана Петлюри, влаштованому Паризькою Гро-Громадою.

26-го травня засідання з'їзду розпочинається докладом Ген. Контрольної Комісії, яка констатує повний порядок у скарбниці, а тако-ж і в секретаріаті, відмічаючи лишє невістачючі роз'їзди членів Ген. Ради по Громадах.

Дискусії по всіх докладах, які були дуже гарячими, освілювали всебічне діяльність Ген. Ради, на що потрібно звернути особливу увагу й т. ин.

Потім був доклад Шкільної Ради, який з'їзд вислухав з великим

зацікавленням. Шкільною Радою пророблено велику працю: відкрито її заходами школу в Крезю і намічено відкрити школи по інших Громадах.

У скарбниці Шкільної Ради готівкою на цей час є 1894 фран. 30 сант. Дякую Шкільній Раді за її працю були гарчячі оплески.

По закінченні дебатів Генеральна Рада, Ген. Контрольна Комісія і Шкільна Рада склали свої уповноваження, після чого на рік 1935-36 обрано було нову Генеральну Раду в складі п. Шумицького, голова, та членів — п. п. Вержбицький, Пашин, Винницький і Йосипшин; запасові члени — п. п. Токайло й Гусак. Генеральна Контрольна Комісія: п. Ковальський, голова, та члени — п. п. Левицький і Гербанівський.

Шкільна Рада залишилася в старому складі: п.-отець Бриндзан, голова, п. Ковальський, секретарь, і п. Вержбицький, скарбник.

Праця з'їзду — доклади, дискусії, пропозиції — свідчили, що потрібно ще більших зусиль, більшої енергії для того, щоб наблизитися до виконання всіх завдань, що стоять перед Союзом.

П р и с у т н і й.

— Загальні збори Української Православної Парафії в Парижі відбулися 5 травня с. р.; на них було обрано нову Раду Парафії та Ревізійну Комісію.

До Ради обрано: п. Наглюк Юліян — голова з виконанням обов'язків скарбника, п. Гмиря Микола — заступник голови, п. Ткаченко Сергій — титарь церкви, п. Луцкевич Олександр — член, відаючий справами хору, п. Басик Петро — секретарь. До Ревізійної Комісії обрано пп. І. Косенка — голова, А. Чехівський, Є. Мирович, М. Гентюк — члени.

«Сватання на Гончарівці» в Парижі. У суботу, 8 червня с. р., відбулася перша вистава «Українського Незалежного Театру» в Парижі під режисурою п. Шмалія — «Сватання на Гончарівці».

Зпочатку у глядача було таке враження, що це аматорський спектакль, але де-далі стало видно, що грають не аматори, а справдішні артисти, та ще й не аби які. Здавалося, що начеб-то п. Шмалій — Стецько — шаржує, передає, як то кажуть, куті меду. Але придивись глибше, то артист змалював справдішнього дуренького, божевільного, такого, яким той і по психопатології му- сить бути.

Зо мною в театрі був один француз, п. Сівель, що дуже довго жив на Україні, і дивлячися на гру п. Підгурської, що виконувала роллю матері, іноді казав мені: «Ах, яка-ж вона типічна, особливо, коли лається, так словами й сипе»...

Всі співи, між іншим тріо в першому акті, показали, що з музичного погляду і п. Горлівська (дочка) і п. Миколайчук (батько), і п. Підгурська — досвідчені й талановиті співаки, так як і п. Шмалій.

Чудовий тенор п. Солоняря покривав його аматорство, бо помітно було, що чоловік у перший раз на сцені.

Що-до гри п. Кононенка, то вона була грою справжнього артиста великої школи Миколи Садовського. Салдат доби царя Миколи I був, як живий: і брехливий, і арто в нього не видумане. І почувалося, що салдат цей з українців: комізм із якоюсь душевною теплотою. А комізм п. Шмалія де-в-яких виразах нагадував спосіб гри Панаса Саксаганського.

Взагалі вистава дала рядок малюнків українського побуту, дарма що п'єсу написано трохи не сто років тому. І публіки найшло чимало. В перервах чути було, що люде задоволені і говорять про те, що не пагано було б, щоб ця труппа «Незалежного Українського Театру» п. Шмалія поставила ще якусь виставу. Публіки на ній зібралось б напевно ще більше. З приємністю довідуємося, що «Сватання на Гончарівці» буде повторено 22 червня.

Б о р и с Л а з а р е в с ь к и й.

У Польщі.

— Шевченківське свято й академія пам'яті С. Петлюри в Лодзі. Заходами відділу в Лодзі УЦК у Польщі 26 травня с. р. відбулося свято Тараса Шевченка, получене з академією пам'яті С. Петлюри.

Гарна, велика репрезентативна сая. Крім українців-емігрантів із Великої України та українців із Галичини, багато гостей з місцевого населення — поляків і німців, усього біля 400 осіб. Естраду гаюно прибрано килимами, на котрих посередині вміщено державний український знак — тризуб, а по боках портрети Т. Шевченка та С. Петлюри, прикрашені квітами та вишиваними рушниками. Портрети було освітлено рефлекторами. Цілість робила імпазантне вражіння.

Пунктуально призначений час, о год. 17.30 голова відділу підполк. М. Сухотин одкрив академію вступним словом, в якому привітав зібраних гостей та, спомінаючи про недавню смерть Маршала Ю. Пілсудського, висловив іменем української колонії у Лодзі співчуття польському народові й закликав присутніх ушанувати пам'ять св. пам. Ю. Пілсудського вставанням і хвилиною мовчання.

Потім хор із членів відділу заспівав «Заповіт», який присутні вислухали стоячи, після чого інж. М. Гнідець виголосив доповідь на тему «Значіння для України Т. Г. Шевченка». Далі йшли музичні точки — спів хору, гра на піаніно й декламація.

Після перерви, в другій частині свята, ген. П. Шандрук виголосив доповідь про визвольні змагання українського народу під проводом С. Петлюри, торкаючися походу на Київ у 1920 році. Частинно цю доповідь виголошено було польською мовою. Після доповіді проф. Єзерський виконав на піаніно жалібний марш Шопена, а далі знову йшов спів хору, декламація й т. д.

Перед кінцем академії знову виступив ген. П. Шандрук і пере-

дав українській лодзинській колонії привітання від Головного Отамана Андрія Лівичького й побажання дальшої успішної праці. Ген. Шандрук тако-ж подякував усім зібраним за вшановання академії своєю присутністю, і свято було закінчено спільним співом «Ще не вмерла Україна».

До збільшення артистичности програму у великій мірі спричинилася артистка б. трупи Садовського п. Лебедева-Валійська. Кожна виконана нею пісня приймалася аудиторією гучними оплесками. За що участь у святі українська колонія в Лодзі приносить п. Валійській щирю подяку, що безінтересовно прибула на свято аж із Гродна. Так само щирю подяку лодзинська українська колонія приносить генералові Шандрукові, що привіз для колонії привітання від Пана Головного Отамана та уряду і виголосив дуже цікавий реферат.

Місцева преса, як Freie Presse з 27.V, Kurjer Łódzki з 31. V та Republika з 2. VI, подала про академію прихильні рецензії, бажаючи українській колонії в Лодзі успішної дальшої праці й частішого влаштовання подібних свят.

Інж. М. Гнідець.

— В корпорації «Запорозжя» у Варшаві 18 травня с. р. відбулася доповідь п. Є. Новицького на тему «Сучасне волинське село».

Некрологи

† Антін Васиньчук спочив навіки у Холмі 13 травня с. р. Холмшак з походження, інженер з освіти, всіми силами душі прив'язаний до своєї батьківщини, прастарої землі української, покійний був діячем загально-національного масштабу і брав активну й визначну участь у нашому житті. Член Центральної Ради, він далі поклав великі заслуги, як уповноважений міністр УНР для справ репатріації втікачів і воєнних бранців. По повероті додому він оддав багато сили на організацію політичного життя північно-західних українських зе-

мель, які відійшли у склад Польщі, і стояв на чолі Української Делегатури. Року 1922 прийшов на виборах до польського союму і був першим головою Української Парламентарної Репрезентації в Польщі. Одійшовши від політичної діяльності віддався праці культури.

Складаючи пошану на могилу визначного українського діяча, що завчасу помер у нестарому віці, висловлюємо глибоке співчуття його родині і ближчим землякам.

† Д-р Андрій Чайковський помер в Коломиї 2 червня с. р. Покійний, адвокат з фаху, визначний громадський діяч, що за життя мав велику популярність, як один із видатніших галицьких письменників. Його повісті з життя ходячкової шлях-

ти та історичні оповідання були широко розповсюджені, мали багато читачів і визначили покійному почесне місце в історії нашої літератури.

Схиляємося в пошані перед своєю могилою видатного громадянина і заслуженого письменника.

Сімнадцята річниця проголошення незалежності кавказьких народів.

В Парижі сімнадцяту річницю проголошення незалежності кавказьких народів було відзначено зборами відповідних місцевих колоній, на яких були присутніми тако-ж українські представники.

Свято незалежності Вірменії відбулося 25 травня, Грузії — 26 травня і Азербейджану — 1 червня.

Нові книжки й журнали.

— Лікарський Вісник, орган Лікарської Комісії Наукового Товариства ім. Шевченка і Українського Лікарського Товариства у Львові. Ч. 2, 1 квітня 1935. Львів.

— 25-ліття Українського Товариства і Медичної Громади, додаток до «Лікарського Вісника», ч. 2, р. 1935. Стор. 134 in 8. Львів, 1935.

Зміст: О. Козакевич — Як повстало наше лікарське товариство. І. Горбачевський — З моїх споминів. Т. Е. Бурачинський — Лікарська Комісія Наук. Т-ва ім. Шевченка. Ю. Кордюк — Історія У. Л. Т. за 25 літ існування. Список голів У. Л. Т. Список членів У. Л. Т. Е. Кобринський — Українці-лікарі на Буковині. А. Т. Кібзей — Українські лікарі в Америці. Б. О. — Свідомі завдання. Л. З. Беч — Начерк історії Медичної Громади. Список голів Медичної Громади. Б. О. — З історії «Білої Палати». В. Кархут — Буйні дні. І. Гнідець, Б. Олесницький — Культурно-освітні змагання Медичної Громади. Л. З. Беч — Бібліотека Медичної Громади. Ю. Т. — Товариське життя в Медичній Громаді. Р. Копач — Медики в українському тіловихованому русі. В. Щуровський — Лікарі і медики у визвольній війні. Список лікарів і медиків, учасників визвольної війни.

— Л. Мосендз. Штайн, ідея й характер. Книгозбірня «Вістника». Львів. 1935. 96 стор. in 16. Ціна 1 зол. 50 гр.

— За Незалежність, бюлетень Головної Управи Українського Центрального Комітету в Польщі. Ч. 7, червень 1935. Варшава.

— Комунікат Української Громади в Німеччині. No 1, 20 квітня 1935, Берлін. Літографовано.

— Те-ж, ч. 2, 31 травня 1935.

— Український Сокіл, часопис Союзу Українського Соціалістичного Закордоню. Число 6(12), червень 1935. Прага.

**Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.**

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.

Редагус — Комітет.

Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant: M-me Perdrizet.